

V sochárskom ateliéri Juraja Rusňáka nič nestieňuje ducha. Je tu mnoho sóch, ich rozmery sú však primerané pre vnímanie a dotyk človeka. Sochy plynulých ohybných tvarov majú plastickú silu, vitalitu a zároveň pôsobia i svojou farebnosťou. Neskôr, kým do ateliéru postupne prichádza čas súmraku, zvláštne podvečerné osvetlenie dáva vyniknúť oblým siluetám, hre svetiel a tieňov. Pôsobivosť svetla na Rusňákových sochách vzbudzuje meditatívnu náladu. Podvečerná atmosféra ju umocňuje. Napokon sa tvary strácajú, zážitok ešte doznieva. Vonku pred veľkým oblokom sa potom zjavuje už len tieň stromu, s ktorým umelec roky vedie tichý rozhovor...

V tomto ateliéri vznikali od 60. rokov sochárske cykly Juraja Rusňáka, slovenského umelca, o ktorom dvadsať rokov nebolo počuť. Pretože jeho tvorbu považovali za neaktuálnu z pohľadu takzvaného angažovaného umenia, ale i z pohľadu avantgardných snáh, podliehajúcich módnym tendenciám, ktoré k nám prichádzali spravidla s istým časovým posunom zo svetových centier umenia.

Rusňákovu umenie rástlo z vlastných osobnostných zdrojov. Bol pritom poučený majstrovskými sochárskymi dielami starých svetových kultúr, konfrontoval sa s moderným sochárstvom a poznal súčasné smerovanie umenia. Vyzbrojený dokonalou znalosťou sochárskeho remesla vykročil vlastnou cestou, na ktorej si vybudoval svoju identickú poetiku.

Juraj Rusňák pochádza z východoslovenskej dediny Červenica (narodil sa 30. 1. 1938). Tu, v kraji pod Slánskym pohorím, sa prebúdzalo jeho cítenie, začína sa formovať jeho pohľad na svet. Vnímal krásu zvlhneného kraja a rytmus života tradičnej dediny, ktorý plynul v súlade s prírodou. Tu poznával prirodzených ľudí a ich múdrosť, naučil sa počúvať ľudovú melódiu.

Pochádza z rodiny kováča: keď mal sedem rokov, otec, ranený minou, mu zomrel.

So záujmom o maľovanie prišiel Rusňák ako päťnásťročný študovať do Bratislavy na Školu umeleckého priemyslu. Zaradili ho na oddelenie rezbárstva. Po počiatočnom sklamaní však v stretnutí s veľkými sochárskymi dielami minulosti, ktoré spoznával z reprodukcii pocítil, že sochárstvo sa stane jeho osudom.

Ako absolvent sochárskeho štúdia na bratislavskej Vysoké škole výtvarných umení stál Rusňák na prahu svojej umeleckej dráhy s rozhodnutím ísť vlastnou cestou a budovať svoje dielo postupne od základov. Postavil si osobný tvorivý program.

„Identita je náš osud“ – hovorí Rusňák a jeho tvorba potvrdzuje tieto slová. Svojou vlastnou identickou poetikou prináša do sochárstva nové kvality, pritom v melodickosti jeho sóch ozýva sa cítenie, vyvierajúce z mentality národa. Jeho tvorba vyrastá zo vzťahu k životu a je motivovaná osobným zážitkom. Zároveň je to tvorba umelca-osobnosti s mysliteľským rozmerom, jeho názor je upevnený vlastným filozofickým pohľadom.

V Rusňákovej tvorbe nejde o štylizovanie prírodného tvaru. Inšpirácia prírodou uplatňuje sa v zmysle analógie princípu narastania. Syntézou umelcových predchádzajúcich úsilí sú sochy z cyklu „Asociácie“. V „Asociáciách“, rozvíjajúcich priestorovosť sochy, stretáme sa so zložitejšími obsahmi. Princípom utvárania sochy je pohyb a prúdenie kreatívnej energie. V tomto procese vychádzajú na povrch asociatívne bohaté podoby.

Ako umelec filozoficky orientovaný Rusňák zdôrazňuje pozitívne smerovanie tvorby. V jeho diele nachádzame smerovanie k ľudskosti a vyššej dokonalosti.

Jana PIVOVARNIKOVÁ

Foto Archív JR

Osobnosti Slovenska

JURAJ RUSŇÁK

Juraj Rusňák: Plod lásky, 1980

Foto M. Blecha